

ARTERAKO KONPETENTZIA

ARTE HEZKUNTZA | 175

ETAPAKO HELBURUAK

Honako hauek dira Arte Hezkuntza arloko etapako helburuak:

1. Arteak eta kultura bisual eta musikalak norberaren ideiak, sentimenduak eta bizipenak komunikatzeko eta espresatzeko ematen duten aukera ugarietz ohartzea, eta horretan, komunikazio-gaitasunean, pentsamendu kritikoan eta autokonfiantzan aurrera egitea.
2. Arte-hizkuntzen oinarriko teknikak, baliabideak eta konbentzioak ezagutzea eta erabiltzen jakitea, eta teknologia berriek sormen-lanetarako ematen dituzten aukera ugariak aprobetxatzea.
3. Arte-adierazpenetan erabili ohi diren teknikak, baliabideak eta konbentzioak kultura bisual eta musikalean duten presentzia aitortzea eta balioestea, horrela arte-adierazpenok hobeto ulertu, haietaz are gehiago gozatu, eta erreferente estetiko berriak izateko.
4. Trebetasun intelektualez, ekimenaz, irudimenaz eta sormenaz baliaturik, norberaren nahiz besteen sentimenduetan edo artelanetan oinarritutako ideiak birsortzea, norberaren sormen-lanak aberasteko.
5. Sormen-lan eta -proiektuak lantzean zenbait emaitza lortzeko beharrezkoak diren prozedurak planifikatzea, ebaluatzea eta egokitzea, eta horrek guztiak dakartzan erronkez jabetzea.
6. Arte-adierazpenen eta kultura bisual eta musikalaren funtzio sozial ugarien berri jakitea, eta adierazpenok guztiok norberaren eta besteen bizitzan duten presentziaz ohartzea, arteak gaur egun eta historian zehar gurean eta beste kultura batzuetan zer-nolako garrantzia duen eta izan duen ulertzeko.
7. Soinu eta irudietatik abiatuta sortutako ekoizpenek ingurune fisiko eta sozialarekin zer-nolako loturak dituzten azaltzea eta kritikoki aztertzea, ekoizpenok gizon-emakumeon bizitzan zer-nolako eragina duten ulertzeko.
8. Arte-jarduera kolektiboetan parte hartzea, jarduera horietan norberak arduraz jokatzeko, eta denen ekimen eta ekarpenak balioestea, taldean arte-lanen bat egitea helburu duten ekimenetan hain garrantzitsuak diren kooperazio-trebetasunak lantzeko.
9. Norberak egindako artelanetan konfiantza izatea, lanean emandako denboran norberak egindakoaz gozatzea, eta horrek guztiak norberaren eta talde osoaren hazkunde pertsonalari egiten dion ekarpen itzelaz jabetzea, autoestimuan aurrera egiteko eta norberaren ideien eta sentimenduen berri emateko gaitasuna hobetzeko.
10. Euskal Herriko nahiz beste herrialdeetako kultura-ondareko arte-adierazpenak ezagutzea eta balioestea, eta adierazpenok zaintzeko, babesteko eta etengabe berritzeko lanetan besteekin batera kolaboratzea, eta horretan, norberarenaz bestelako kulturetako pertsonekin lan egiteak eta esperientzia artistikoak trukatzeko denok aberasten gaituela ohartzea.

EDUKI MULTZOEN EZAUGARRIAK

Etapako ikasgai guztietan komuna den "*Arlo eta ikasgai guztietan komunak diren oinarrizko zehar-konpetentziekin lotutako edukiak*" izeneko atariko eduki multzoak oinarrizko zehar-konpetentziak garatzeko beharrezkoak diren eduki guztiak jasotzen ditu. Arlo eta ikasturte guzti-guztietan landu eta ebaluatu behar dira edukiok.

Beste lau eduki multzoek bat egiten dute konpetentzien gaineko ikuskera azaltzean egindako proposamen eta oharrekin, eta alde horretatik, proposamen eta ideiak xehatuta ageri dira eduki multzootan. Musikan eta arte plastiko eta bisualetan ohikoak diren ezaugarri espresibo, komunikatibo eta narratiboak lantzen dira eduki multzo hauetan, eta hainbat eduki hartzen dituzte hizpide: hizkuntza musikal, plastiko eta bisualen baliabide eta konbentzioak; artean erabili ohi diren sormen-prozedurak eta -teknikak; musikak eta arte plastiko eta bisualek gizarte barruan eratzten dituzten artikulazioak eta betetzen dituzten funtzioak; eta artelan plastiko, bisual eta musikalek gugandik gertueneko ingurunearekin eta arte-adierazpenok sortu direneko ekoizpen-testuinguruekin dituzten loturak.

Dena dela, kontuan izan behar dira musikaren eta arte plastiko eta bisualen arteko desberdintasunak, eta, beraz, bien ala bien arteko antzekotasunak eta aldeak zertan diren jakiteko, jarduera bakoitzarekin lotutako edukiak modu operatiboan antolatu behar dira. Horretarako, beharrezkoa da artearen alderdi produktiboa eta erreflexiboa aintzakotzat hartzea, eta bi alderdi horiek eduki multzoak kohesionatzeko ardaztat hartzea, horien bitartez hurbiltzen baikara gizon-emakumeok artearen mundura, bai erabiltzaile eta bai ekoizle garen aldetik.

Horrenbestez, hona hemen Arte Hezkuntzarako ezarritako eduki multzoak:

- Arlo guztietan komunak diren oinarrizko zehar-konpetentziekin lotutako edukiak.
- Hautemate auditiboa eta ulerkuntza musikala.
- Musika-espresioa, -interpretazioa eta -sormena.
- Erreferente plastiko eta bisualak hautematea, ulertzea eta interpretatzea.
- Arte-adierazpen plastiko eta bisualak ekoiztea, espresatzea eta sortzea.

Eduki multzo hauek elkarrekin estu lotuta daude, eta, unean-unean diseinatutako curriculum-proiektuak eta ikasgelako programazioak nolakoak diren, mota askotako konbinazioak egin daitezke haietan oinarrituta.

Zer dira, baina, eduki multzoak? Hauxe: irakasleei zikloan zehar landu beharreko buruzko informazioa ematen dieten blokeak. Aurrez ezarritako konpetentziak lortzeko egokientzat jotzen diren edukien berri ematen dute blokeok. Lehen Hezkuntzan, hurrekin batera egin beharreko lanek helburu garbia dute, oso: batetik, ikasleek beren arte-adierazpenak, musika-lanak, irudi eta marrazkiak sortzea; eta, bestetik, beren bizitza erabat blaitzen duten arte-adierazpenekiko eta ekoizpen bisualekiko espiritu kritikoa izatea, horiek guztiek beren emozioetan, identitatean eta sozializazio-prozesuan berebiziko eragina dutenez gero.

Erne ibili beharra dago, blokeok ez baitute, zehatz esateko, gai-zerrendarik osatzen; ez dira konpartimenduetan banatutako unitateak, eta ez dira, beraz, bereiz landu behar.

Azkenik, esan dezagun edukiotako bakar batek ere, hurrenkerak hurrenkera, ez duela besteen aldean inolako lehentasunik.

LEHEN HEZKUNTZAKO 1. ZIKLOKO EDUKIAK

1. MULTZOA. Eduki komunak

Arlo eta ikasgai guztietan komunak diren oinarrizko zehar-kompetentziekin lotutako edukiak.

Eduki multzo honetako prozesu eta jarreraren xede dira:

- Informazioa identifikatzea, lortzea, gordetzea eta berreskuratzea.
- Informazio-iturrien eta informazioaren beraren egokitasuna ebaluatzea.
- Informazioa ulertzea (konparatzea, sailkatzea, sekuentziatzea, aztertzea eta laburbiltzea), buruz ikastea eta azaltzea (deskribatzea, definizioak eta laburpenak egitea, azalpenak ematea, etab.).
- Informazioa balioestea eta adieraztea (argudioak azaltzea, arrazoiak ematea, etab.).
- Ideiak sortu, hautatu eta adieraztea
- Ideien, zereginen eta proiektuen plangintza eta analisiak egitea.
- Egindako plangintza betetzea eta, beharrezkoa baldin bada, hura doitzea.
- Plangintzaren eta egindako lanen ebaluazioa egitea eta hobekuntza-proposamenak lantzea.
- Lortutako emaitzaren berri ematea.
- Harremanak eta komunikazioa lantzea (enpatia eta asertibitatea).
- Taldean ikasteko lanetan laguntzea eta elkarlanean aritzea.
- Giza eskubideak eta gizarteko konbentzioak errespetatzea.
- Gatazkak kudeatzea
- Norberaren gorputza erregulatzea.
- Norberaren emozioak erregulatzea.
- Norberaren alderdi kognitiboa erregulatzea.
- Norberaren komunikazioa erregulatzea (hitzeko, hitzik gabekoa eta digitala).
- Norberaren jokabide morala erregulatzea.
- Norberaren motibazioa eta gogo-indarra erregulatzea.

2. MULTZOA. Hautemate auditiboa eta ulerkuntza musikala

- Soinu-iturriak ikertzea eta naturako eta gizarteko soinuak bereiztea.
- Soinuaren eta hura sortzen duten iturrien aukerak arakatzea eta haien izaera hautematea.
- Soinuaren altuera eta iraupena bereiztea eta grafia konbentzional eta ez konbentzionalen bidez adieraztea.
- Adi entzutea musika-konposizio laburrak, estilo eta kultura askotarikoak, Euskal Herrikoak zein beste herrialdeetakoak.
- Eskolako musika-tresnak, musika tradizionalakoak, pop eta rock musikakoak eta orkestrakoak ikusiz eta entzunez ezagutzea eta ahots motak bereiztea.
- Isiltasunak musikan eta elkarbizitzan duen garrantzia balioestea.
- Euskal kultura-inguruneko musika motak eta musika-ekitaldiak deskribatzea eta komentatzea.
- Estilo eta kultura askotariko musika-lanak, Euskal Herrikoak zein beste herrialdeetakoak, entzuteko interesa izatea.

3. MULTZOA. Musika-espresioa, -interpretazioa eta -sormena

- Ahotsaren, gorputzaren, objektuen eta naturako soinuen soinu-aukerak arakatzea.
- Abesti errazak ahots batez abestea eta buruz ikastea.
- Euskal kultura-ondareko eta beste kultura batzuetako abestien eta dantzen erreperitorio bat ikastea.
- Ahotsa zaintzearen garrantzia, gainerako pertsonekin komunikatzeko tresna eta bitarteko naturala den aldetik.
- Partitura errazak idaztea eta irakurtzea, grafia konbentzionalak eta ez konbentzionalak erabilia.
- Ahots batez kantatzen diren abestiak, kanonak eta pieza instrumental errazak interpretatzea eta buruz ikastea.
- Perkusio txikiarekin interpretatzeko trebetasun oinarrizkoak eskuratzea.
- Banako eta taldeko koordinazioa eta sinkronizazioa ahozko, tresnen bidezko eta gorputzeko interpretazioan.
- Mugimendu-teknika oinarrizkoak praktikatzea soinuzko estimuluei erantzuteko eta dantza errazak dantzatzea.
- Erritmo eta melodien eskemak inprobisatzea, aurrez emandako musika-oinarrien gainean.
- Akonpainamendu erritmiko eta harmoniko errazak sortzea abesti eta pieza instrumentaltzat.
- Konfiantza izatea norberaren musika-sorkuntzarako gaitasunean.
- Ahotsaren, tresnen eta gorputzaren adierazpenarekin disfrutatzea.

MULTZOA. Erreferente plastiko eta bisualak hautematea, ulertzea eta interpretatzea

- Ideiak, sentimenduak eta emozioak adierazteko irudiak eta bestelako arte-adierazpen batzuk erabiltzearen premia hautematea.
- Zentzumenen bidez behatzea eta ikertzea ingurune natural, artifizial eta artistikoko elementuak.
- Marrazte-esperientziatik abiatuta, zenbait egoeraren gaineko hausnarketa egitea, hala nola gizakien figuraren, espazioaren, denboraren eta mugimenduaren irudikapenarena.
- Kultura bisualeko inguruko artelanen eta produktuen intencioak, egitekoak eta erabilerak ezagutzea eta lantzea.
- Ordena edo ildo bat ezartzea behatze-prozedura eta haren ahozko zein idatzizko komunikazioa gauzatzeko.
- Inguruan edo museoren batean ikusitako obrek dakarkiguten bizipenaren adierazpen hitzezkoa edo plastikoa.
- Norberaren obren esanahiak hitzez adieraztea eta haien gaineko iruzkinak egitea.
- Egiturak eta tonalitateak sailkatzea eta forma natural eta artifizialak balioestea.
- Inguruko elementuak behatzea, objektuen proportzioak, harremanak, kokapen-egoerak eta haien bestelako alderdiak ulertzeko.
- Objektuek eta pertsonak espazioarekiko dituzten distantziak, ibilbideak eta egoerak arakatzea.
- Ingurunea, euskal kultura-ondareko obrak eta beste kulturetakoak norberaren eta besteren ekoizpenak errespetatu eta zaintzea.
- Euskal kulturaren gertuko arte-ekoizpenetara hurbiltzeko interesa izatea, ekoizpenen eta haien egileen gaineko informazioa eta xehetasunak izateko.

- Norberaren gustukoak ez diren ekoizpenak interesez, tolerantziaz eta errespetuz behatzea.

5. MULTZOA. Arte-adierazpen plastiko eta bisualak ekoiztea, espresatzea eta sortzea

- Marrazkiak, margolanak, collageak, bolumenak eta antzeko lanak egitea, ideiak eta sentimenduak adierazi edo narrazioak oinarritzeko.
- Trazu espontaneoaren eta intentziorik gabeko adierazpen-aukerak esperimentatzea.
- Kolore-nahasteak eta -orbanak esperimentatzea, askotariko materialak eta euskarriak erabilia.
- Zentzumenen bidez, egitura natural eta artifizialak eta material organiko eta inorganikoen ezaugarriak eta aukerak bilatzea.
- Egiturek, koloreek eta formek ikaslearen lan plastikoetan betetzen dituzten funtzioak eta ematen dituzten aukerak behatzea eta komentatzea.
- Objektuak eskuz erabiltzea eta eraldatzea, haien beste erabilera batzuk aztertu eta beste testuinguru batzuetan ematen dituzten aukerak arakatzeko, eta birziklatzeko aukerak kontuan hartzea.
- Sorkari plastikoak eta bolumen-egitura sinpleak eraikitzea xede konkretuak betetzeko; hala nola dramatizazioetan erabiltzeko eta jolaserako elementuak egiteko.
- Irudiak sortzea eta manipulatzeko, argazkigintza, collagea, komikiak, kartelak eta antzeko baliabideak erabilia.
- Artelanetan behatu dituen xehetasunak erabiltzea bere ekoizpen propioetan.
- Iturri askotan, eta horien artean, Interneten, bilatzea eguneroko bizitzako, arteko eta bestelako esparruetako irudiak eta erreferenteak, bere lanetan erabiltzeko.
- Baliabide digitalak ikertzea bere ekoizpen pertsonalak egiteko.
- Norberak artea landu eta egiteko duen ahalmenean konfiantza izatea eta norberaren eta besteren ekoizpenak balioestea.
- Arretatsua eta saiatua izatea lan-prozesuan.
- Askotariko tresnak –digitalak barne–, materialak eta espazioak arduraz erabiltzeko jarrera izatea.
- Zereginak bere gain hartzeko jarrera izatea eta talde-lanerako ezarri diren arauak betetzea.
- Norberaren adierazpen-ahalmenak balioestea, desinhibizioko jarrera naturalak izanda, eta zailtasunak gainditzeko prest izatea.

LEHEN HEZKUNTZAKO 2. ZIKLOKO EDUKIAK

1. MULTZOA. Eduki komunak

Arlo eta ikasgai guztietan komunak diren oinarrizko zehar-kompetentziekin lotutako edukiak.

Eduki multzo honetako prozesu eta jarreraren xede dira:

- Informazioa identifikatzea, lortzea, gordetzea eta berreskuratzea.
- Informazio-iturrien eta informazioaren beraren egokitasuna ebaluatzea.
- Informazioa ulertzea (konparatzea, sailkatzea, sekuentziatzea, aztertzea eta laburbiltzea), buruz ikastea eta azaltzea (deskribatzea, definizioak eta laburpenak egitea, azalpenak ematea, etab.).
- Informazioa balioestea eta adieraztea (argudioak azaltzea, arrazoiak ematea, etab.).
- Ideiak sortu, hautatu eta adieraztea.
- Ideiak, zereginak eta proiektuak planifikatzea, eta haien bideragarritasuna aztertzea.
- Egindako plangintza betetzea eta, beharrezkoa baldin bada, hura doitzea.
- Plangintzaren eta egindako lanen ebaluazioa egitea eta hobekuntza-proposamenak lantzea.
- Lortutako emaitzaren berri ematea.
- Harremanak eta komunikazioa lantzea (enpatia eta asertibitatea).
- Taldean ikasteko lanetan laguntzea eta elkarlanean aritzea.
- Giza eskubideak eta gizarteko konbentzioak errespetatzea.
- Gatazkak kudeatzea.
- Norberaren gorputza erregulatzea.
- Norberaren emozioak erregulatzea.
- Norberaren alderdi kognitiboa erregulatzea.
- Norberaren komunikazioa erregulatzea (hitzeko, hitzik gabekoa eta digitala).
- Norberaren jokabide morala erregulatzea.
- Norberaren motibazioa eta gogo-indarra erregulatzea.

2. MULTZOA. Hautemate auditiboa eta ulerkuntza musikala

- Ingurune soinuak ikertzea eta zaratak eta kontaminazio akustikoa hautematea.
- Eraso akustikoekiko jarrera kritikoa izatea eta gogoz lan egitea eraso horiek murrizteko eta norberaren eta taldearen ongizatea handitzeko.
- Adierazpen musikaleko kode konbentzionala ulertzea eta haren oinarrizko erabilera egitea.
- Musika-mintzairako tresnak erabiltzea obra xumeak aztertzeko.
- Adi entzutea estilo eta kultura askotako musika-konposizioak, Euskal Herrikoak eta beste herrialdeetakoak, eta haien ezaugarri bereizgarri batzuk ezagutzea.
- Tresnen eta ahotsen sonoritateak hautematea eta horiek guztiak tresnen eta/edo ahotsen taldekatze askotarikoetan lotzea.
- Iturri askotan bilatzea musika-tresnei, konpositoreei, interpreteei, musika-ekitaldiei eta musikaren funtzioen eta erabilerei buruzko informazioa.
- Entzunaldietan eta bestelako musika-emanaldietan izan behar diren portaera-arauak ezagutzea eta betetzea.
- Kontzertuetara eta musika-emanaldietara joatea eta haiek komentatu eta balioestea.

- Estilo, konpositore, garai eta kultura askotako musika-obrak balioestea eta haiek entzunez gozatzea.

3. MULTZOA. Musika-espresioa, -interpretazioa eta -sormena

- Ahotsa, gorputzaren perkusioa eta musika-tresnak akonpainamendu moduan erabiltzea testu errexitatu, abesti eta dantzetan.
- Euskal kultura-ondareko eta beste kultura batzuetako abesti-errepertorio zabala, mota eta estilo askotarikoa, eskuratzea.
- Ahotsa, gorputza eta musika-tresnak zaintzeko ohiturak hartzea.
- Musika konbentzio-zeinuen bidez adieraztea: pentagrama, notak, figura eta isiluneak, sol klabea, konpasa, etab.
- Grafia askotarikoak (konbentzionalak eta ez konbentzionalak) erabiltzea asmatutako musika erregistratu eta gordetzeko.
- Abesti eta pieza instrumental gero eta zailagoak irakurri eta interpretatzea, grafia konbentzionalak eta ez konbentzionalak erabilia.
- Orff instrumentariumerako instrumentazio xumeak interpretatzea.
- Euskal Herriko eta beste kultura eta garai askotako ahotsezko piezak eta pieza instrumentalak interpretatzea, akonpainamendurekin eta akonpainamendurik gabe.
- Taldeko dantzak eta koreografiak asmatzea eta interpretatzea, Euskal Herriko eta beste tokitako estilo askotako musika-piezetatik abiatuta.
- Inprobisazioa baliatzea ahotsarekin, musika-tresnekin eta gorputzarekin, musika-estimuluei eta bestelako estimuluei erantzuteko.
- Sarrerek, interludioak, kodak eta akonpainamenduak sortzea abesti eta pieza instrumentalez.
- Ikus-entzunezko bitartekoak eta baliabide informatikoak erabiltzea musika-piezak sortzeko, irudiei eta errepresentazio dramatikoek soinua jartzeko eta ikasgelan interpretatutako musika grabatzeko.
- Musika eta dantza balioestea, herrien kultura-ondarearen osagai diren aldetik.
- Musika sortzean, jarrera saiatua eta aurrera eta hobera egiteko borondatea izatea.
- Interesa eta ardura izatea interpretatzeko eta sortzeko jardueretan.

MULTZOA. Erreferente plastiko eta bisualak hautematea, ulertzea eta interpretatzea

- Euskal kulturak eta beste kultura batzuek topatutako soluzioak ikertzea eta behatzea, irudikapen- edo adierazpen-arazoak konpontzeko (hirugarren dimentsioa, mugimendua, denbora, etab.).
- Arteko eta artisautzako adierazpen moduak, kultura-adierazpenen adierazgarri direnak, bilatzea, erregistratzea eta balioestea, bai norberaren inguruan, bai beste testuinguru batzuetan.
- Kulturen arteko harremanak, arte-adierazpenetan, historian eta gaur egun nabarmentzen direnak, ikertzea eta eztabaidatzea.
- Publizitatean, interneten, bideojokoetan, aldizkarietan eta komunikabideen bestelako produktuetan erabiltzen diren irudien azterketa formala egitea eta horiekiko jarrera kritikoa izatea.
- Artelanek izan eta iradokitzen dituzten ezaugarri formalak, teknikoak eta materialak ikertzea, haiek berregiteko edo artelan berriak sortzeko.
- Objektuen eta natura-elementuen ahalmen plastiko eta adierazpenezkoak arakatzea.

- Protokolo hitzeko eta ahozkoak egitea elementu naturalen eta artifizialen alderdi, balio eta ezaugarri ageriko eta ezkutukoak behatzeko.
- Bolumenak planoan irudikatu edo adierazteko moduak aztertzea, ikuspuntuaren edo espazioan duten kokapenaren arabera.
- Espazioa adierazi edo irudikatzeko moduak konparatzea hainbat eremu eta esparrutan, betetzeko duten eginkizunari (teknikoa, informatzekoa, etab.) erreparatuta.
- Arteari eta kultura bisualari buruzko albisteak irakurtzea eta eztabaidatzea.
- Arte-adierazpenak gero eta hobeago ulertzeko erabiltzea euskal kulturaren museo, erakusketa, ekitaldi dramatiko, musika-emanaldi eta bestelako ekitaldietara joatean ikasitakoa.
- Irudiei eta arte-produkzioei buruzko informazioa bilatzeko interesa izatea.
- Jarrera ireki eta malgua izatea irudiak eta arte-adierazpenak aztertu eta balioestean.
- Publizitatean, interneten, bideoetan, bideojokoetan, aldizkarietan eta komunikabideen bestelako produktuetan erabiltzen diren irudien balioespen kritikoa egitea.
- Artelanak pertsonen komunikazio-bitartekoak eta kultura-nortasuneko balioak transmititzeko tresnak direla ulertzea eta balioestea.
- Artea eta adierazpen plastikoa balioestea, ingurumenaren kaltetzearen, indarkeriaren eta bestelako arazoek gainean hausnartzeko espazioa den aldetik.
- Sentikortasuna eta errespetua adieraztea norberaren eta besteren bizipen estetikoaren adierazpenekiko

5. MULTZOA. Arte-adierazpen plastiko eta bisualak ekoiztea, espresatzea eta sortzea

- Teknika mistoak erabiltzea obrak sortu eta ideiak eta sentimenduak adierazteko.
- Askotariko dokumentazioa (testu idatzietako informazioa, irudiak, artisten obrak, ingurunekeo iturriak, etab.) bilatzea eta erabiltzea, ikerketa-lanak egiteko banako edo taldeko proiektuetan.
- Proposatutako edukiak lantzeko erabiltzea materialak eta teknikak, eta egindako aurkikuntzak adierazpen plastikoetan erabiltzeko interesa izatea.
- Irudiak eta objektuak berregitea, ideiak eta sentimenduak adierazteko, eraldatze grafikoek eta plastikoek bidez, eta birziklatzearen dimentsioa aintzat hartuta.
- Koloreen ezaugarri eta erlazioen gaineko jakintza oinarrikoak erabiltzea.
- Bolumenek eta espazioek argiaren eraginez izaten dituzten aldaketak ikertzea.
- Testurak erabiltzea objektuen eta irudien ezaugarriak zehazteko.
- Informazioaren eta komunikazioaren teknologiak erabiltzea irudiak bilatzeko, irudien gaineko dokumentazioa biltzeko eta egindako lanak zabaltzeko.
- Teknologia-euskarriak erabiltzea arte-sorkuntzan.
- Hizkuntza askotarikoak (hitzak, hizkuntza bisuala, soinuak, etab.) darabiltzaten proiektuak planifikatu eta egitea.
- Metrika eta perspektibako kontzeptuak erabiltzea egiturak eraiki eta espazioak eraldatzeko.
- Esku-hartzeak egitea eremu errealean: giro berriak sortzea, lehendik daudenak aldatzea, etab.
- Espazio plastikoa antolatzea eta espazio horretan dauden formen arteko harremanak arakatzea.
- Proiektu banakoak eta taldekoak planteatzea, askotariko gaiak ikertu eta horien gaineko soluzio plastikoak bilatzeko.

- Hizkuntza plastiko eta bisualaren elementuak antolatu eta haiak erabiltzeko modu berriak ikertzeko gogoia izatea.
- Gainerako pertsonen iritziekiko eta lanekiko errespetua eta interesa adieraztea, norberaren ezagutze-prozesuaren parte diren aldetik.
- Jarrera originala eta berezkoa izatea, eta, artelanak sortzean, modu pertsonal eta autonomoan adieraztea ideiak, sentimenduak eta bizipenak.
- Gero eta konstantzia eta exijentzia handiagoa izatea egiteko prozesuan, ardurak hartzea lankidetzan-lanean, berrikuspenerako uneak ezartzea, gainerako pertsonen ekarpenak errespetatzea eta desadostasunak argudioen bidez erabakitzea.
- Norberak artea landu eta egiteko duen ahalmenean konfiantza izatea eta norberaren eta besteren ekoizpenak balioestea.
- Ikasgelan ordena eta garbitasuna balioestea.

EUSKAL CURRÍCULUMAREN BERARIAZKO EDUKIEN ZEHAZTAPENA

Atal honetan, era orientagarrian eta irekian, etapa osorako aurkezten diren edukiak, aurreko atalean aurkeztutako euskal curriculumaren berariazko edukiaren zehaztapena dira.

2. MULTZOA. Hautemate auditiboa eta ulerkuntza musikala

- **Euskal erritmo motak:** Zortzikoa, Ezpata-dantza
- **Euskal kantutegiko abesti batzuk:** *Agur, jaunak (eta andreak)!; Agur, Xiberua!; Ai, zer plazera!; Aita Jainkoak (Salamanca); Aitormena; Aitorren hizkuntza zaharra; Aldapeko (almute-dantza); Ama eta alaba; Ameriketara joan nintzan; Andre novia; Araban bagare; Armen hartzera (Solferinoko itsua); Astoa ikusi nuen; Bakearen urzoa; Begiztatua nuen (euskaldun makila); Behin edo behin; Bizkaia maite; Boga-boga; Donostiako hiru damatxo; Egun da Santi Mamiñe; Eperra; Erreginetan; Erribera; Esaten dute (Nere senarra); Euskal Herriko mendiak; Ez, ez dut nahi; Furra furra; Gazte gaztetatikan; Gaztedi berria (Gu gira Euskadiko); Gernikako Arbola; Goizean argia hastean; Goizean goizik; Guk euskaraz; Gureztat; Haltzak ez du bihotzik; Hara non diran!; Hator, hator; Haurrak ikas zazue; Hautxo txikia negarrez dago; Ia gureak egin du; Ikusi mendizaleak; Ikusten duzu goizean; Iruten ari nuzu; Isil isilik; Itsasoa laino dago; Itsatsontzi baten; Iturengo arotza; Itziarren semea; Izotz ondoko eguzki; Jaun baruak; Kakagaleaz nator; Kontrapas; Lau teilatu; Loa, loa, txuntxulun verde; Loreak udan; Maite bat (Kontxesiri); Maitea, non zira?; Maiteak galdegin zautan; Maria Solt eta Kastero; Maritxu, nora zoaz?; Mendian gora; Mendizaleak; Mutil koskor bat; Nafarroa arragoa; Nagusi jauna (Juana Bixenta Olabe); Negua joan da; Nere andrea; Nere herriko neskatxa maite; Neri deritzait Galtzaundi; Nik baditut bortuetan (Oinazez); Oi, Betleem!; Olentzero buru haundia; Olentzero; Ozaze Jaurgainean; Paristik natorren; Pasaiaiko herritik; Pello Joxepe; Pintto Pintto; Pipa hartuta; Prima eijerra; San Simon eta San Juda; Santa Ageda; Sarri sarri; Triste bizi naiz eta; Txantxibirin; Txarmangarria; Txori erresiñola udan da kantari; Txoria txori; Txorietan buruzagi; Txoriñoa kaiolan; Txoriñoa, norat hoa?; Ume eder bat; Uso zuria; Xalbadarren heriotzan; Xoxoak galdu mokoak; Zazpi Euskal Herriek (Agur Euskal Herriari); Zeruak eta lurrak (Markesaren alaba); Zezenak dira; Zibilak esan naute (Nere amak baleki); Zugana Manuela...*
- **XIX. eta XX. mendeko euskal musikari batzuk:** Juan Crisóstomo Arriaga, Joan Ignazio Iztueta, Pablo Sarasate, Julián Gayarre, Maurice Ravel, Jesús Gurid, Mikel Laboa, Juan Mari Beltran, Maddi Oihenar, Ainhoa Arteta...

Musika-tresna tradizional batzuk: Txalaparta, tobera, atabala, danbolina, panderoa, txistua, txirula, trikitia, alboka, dultzaina...

3. MULTZOA. Musika-espresioa, -interpretazioa eta -sormena

- **Abeslarien kantak:** Mikel Laboa, Xabier Lete, Lurdes Iriondo, Amaia Zubiria, Pantxo eta Pello, Etxamendi eta Larralde, Imanol, Benito Lertxundi, Maite Idirin, Txomin Artola, Gontzal Mendibil, Anje Duhalde, Niko Etxart, Ruper Ordorika, Mikel Markez, Fermin Muguruza...
- **Musika-taldeen lanak:** Haizea, Errobi, Oskorri, Itoiz, Zarama, Negu Gorriak, Ken Zazpi, Zea Mays, Esne Beltza...
- Abesbatza, otxote eta ahots-taldeetako musika, bertsolarien doinuak...
- **Dantzak:** Biribilketa; Jolas-dantzak: Zapatain, Xan Petrike (Ipurdi-dantza), Esku-dantza, Mahai-gaineko, Katadera-dantza, Almute-dantza...; Txulalari; Zazpi jauzi; Arku-dantza, Makila-dantza, Sagar-dantza, Zinta-dantza, Zahagi-dantza; Dantza askatuak: fandango, arin-arina, jota (trikitrixa),...; Lantzeko inauteria (Baztango zortzikoa); Muxikoak: Hegi, Ostalerrak...; Baltsa, habanera, kontradantza, polka (herri-dantzak diren heinean); Pasodoblea (herri-

dantza den heinean); Soka-dantza (Ingurutxoak, Giza dantza, Larrain-dantza, nahi diren aldaerak.

4. MULTZOA. Erreferente plastiko eta bisualak hautematea, ulertzea eta interpretatzea

- **Arkitektura-lan batzuk:** Hendaiko Abadia jauregia, Bizkaiko Zubia, Butroeko gaztelua, Gasteizko Ajuria-enea, Biarritzeko Udal Kasinoa eta Acuariuma, Erriberriko Errege Jauregia, Donostiako Klub Nautikoa, Arantzazuko basilika, Guggenheim Museoa, Donostiako Iesu eliza, Osakidetza Bilboko eraikina...
- **Artista batzuk:** Francisco Durrio, Valentín eta Ramón Zubiaurre, Ignacio Zuloaga, José Arrue, Txiki eta *Nornai*, Aurelio Arteta, Nicolás Lekuona, Mentxu Gal, Eduardo Txillida. Néstor Basterretxea, Remigio Mendiburu, Rafael Ruiz Balerdi, Amable Arias, Agustín Ibarrola, Vicente Ameztoy, Andrés Nagel, Zumeta, Esther Ferrer, Jesús Mari Lazkano, Cristina Iglesias...
- **Artelan interesgarri batzuk:** Bilboko Arte Eder Museoaren *Arriagaren monumentua*; Jon eta Ignazia Zabaloren publizitatea eta ilustrazioak; Jorge Oteizaren *Pietatea*, *Kutxa Metafisikoak*, *Klarionen Laborategiak*...; Ibarrolaren Omako basoa; Bixente Ameztoyren Erremelluriko lanak; Txillidaren *Haizearen Orrazia*; Nestor Basterretxearen *Kosmogonia*; Elena Odriozolaren ilustrazioak...
- **Museoak:** Bilboko Arte Ederretako Museoa eta Guggenheim Museoa; Gasteizko Artium Museoa; Donostiako San Telmo Museoa; Nafarroako Museoa; Altuzako Oteizaren Museoa; Baionako Euskal Museoa; Beste zenbait museo eta arte-zentro (Fournier Museoa, Arabako Arkeologia Museoa, Lizarrako Gustavo de Maeztu Museoa, Baionako Bonnat Museoa, Bilboko Euskal Museoa, Durangoko Museoa, Gernikako Bakearen Museoa, Getariako Cristóbal Balenziaga Museoa, Ekainberri, Untzi Museoa, Topic Txotxongiloen Zentroa, Oiaso Irungo Erromatar Museoa, Txillida-leku...)

EBALUAZIO-IRIZPIDEAK ETA LORPEN-ADIERAZLEAK

1. Hizkuntza artistikoak komunikazio-bide eta espresio-bide unibertsaltzat hartzeko gai izatea, eta hizkuntza horiek modu arrazoituan erabiliz egitea bere arte-ekoizpenak.
2. Bere ekoizpen bisual eta musikaletan unean-unean dituen premia espresibo eta komunikati-boetarako egokiak diren teknikak, baliabideak eta konbentzioak erabiltzen jakitea eta txukun-txukun argudiatzea bere hautuak.
3. Musikan eta arte bisualetan baliabide teknikoekin eta hizkuntza artistikoarekin lotutako arazo eta auziei zer konponbide eman zaien jakitea eta konponbideok erreferente estetikoetat hartzeko gai izatea.
4. Bere arte-ekoizpenetan irudimenez eta ekimenez jokatzeko bere ideien, sentimenduen eta bizipenen berri emateko.
5. Landu beharreko proiektuaz gogoeta egiteko gai izatea eta beraren eta talde osoaren interesak kontuan hartzea zereginak antolatzean.
6. Taldeko arte-ekoizpenetan parte hartzea, eta horietan, arauak betetzea, proposamenak egitea, eta konponbideak iradokitzea.
7. Arte-adierazpenen bidez zenbait ideia, gertaera, esperientzia eta bizipen sormenez adieraztea, eta horretan, aintzat hartzea egiten dituen ekarpenek bere buruaren eta talde osoaren hazkunde pertsonala dakartela.
8. Hurbileko esperientziak oinarri hartuta, historian zehar eta gurean nahiz kanpoko kulturetan sortutako kultura bisual eta musikalek izandako funtzio ugariak identifikatzea.
9. Ikuspegi kritikoak ulertzea artelanen ekoizpenean zer-nolako garrantzi eta eragin itzela duten faktore sozialek (botere- eta genero-harremanek, ideologiek...).
10. Jatorri eta kultura askotariko arte-adierazpenen arteko lotura estuak ezagutzea, eta hori elementu aberasgarritzat eta behin eta berriz errepikatzen den prozesu historikotzat hartzea.

LEHEN HEZKUNTZAKO 1. ZIKLOA

1. Ikasleak bere baitan bizitzea abesteko, marrazteko eta antzeko jarduerak egiteko beharrez, adierazteko eta komunikatzeko dituen premietarako egokiak diren arte-produkzioen bidez.
 - Gogoz parte hartzen du eta gozatu egiten du ikasgelako musika-jarduerak, marrazkiak eta plastikako lanak egitean.
 - Bere sentimenduak azaltzen ditu, eta hainbat ideia adierazten ditu museoetan ikusitako edo entzunaldietan proposatutako obren eta inguruan dituen produktu musikal eta bisualen gainean.
 - Hitzek eta idatziz adierazten ditu arte-sorkari bisual eta musikalek sorrarazten dizkioten emozioak eta sentimenduak.
 - Arte-produkzio edo musika-interpretazio bihurtzen ditu gai zehatzen gainean dituen ideiak, oharpenak eta bizipenak.
 - Memoria bisual eta musikala baliatzen du bere produkzioetara eramateko inguruan ikusten duena.
2. Arte-hizkuntzen teknika eta baliabide oinarrizkoak baliatzea adierazteko eta komunikatzeko asmoak lantzeko.
 - Oinarrizko teknika, baliabide eta konbentzioak lantzen ditu, eta bere ekoizpenetan erabiltzen.
 - Loturak egiten ditu inguruan dituen arte-formen eta geometriaren artean.
 - Geometria-trazadura oinarrizkoak egiten ditu, prozedura eta metodo arrazoituak erabilia.
 - Espazioa eta denbora irudikatu edo adierazteko moduak ikertzen ditu eguneroko bizitzako egoeretan.
 - Oinarrizko musika-trebetasunak baliatzen ditu musika interpretatzeko eta sortzeko.
 - Musika-mintzairako elementu oinarrizkoak baliatzen ditu adierazpenerako eta sorkuntzarako.
 - Kalitatezko arte-ekoizpenak egiten saiatzen da.
 - Teknika askotarikoak erabiltzen ditu eta teknologiek ematen dituzten aukerak ikertzen ditu.
3. Produkzio edo ekoizpen bisual eta musikalak ikertzea, haien hizkuntzetako teknika errazak, materialak eta elementu oinarrizkoak baliatuta.
 - Musika-piezaren batean edo irudiren batean erabilitako prozedurak eta teknikak ezagutzeko interesa ageri du.
 - Natura-ingurunearen ezaugarri formalak, interes estetikoak dutenak, ikertzen ditu, eta hitzen bidez adierazten.
 - Hitzen bidez deskribatzen ditu irudietan eta musika-ereduetan identifikatzen dituen xehetasun teknikoak eta formalak.
 - Obren teknika xumeak, koloreak eta formak bereizten ditu.
 - Proposatzen diren musika-obren edo -piezen funtsezko elementuak bereizten ditu.
4. Materialekin, naturako elementuekin, tresnekin, euskarriekin, ahotsarekin, gorputzarekin eta bestelako elementuekin ikertzea, adierazpenak eta komunikazioak lantzeko.
 - Eskuez erabiltzen ditu materialak eta tresnak, eta ahotsa eta gorputza ikertzen ditu bere sormen-lanak egiteko.
 - Ekimenez erabiltzen ditu materialak eta teknikak.
 - Gozatu egiten du ikasgelako musika- eta plastika-jardueretan ikertzen eta sortzen.

- Ekarpen pertsonalak egiten ditu adierazpen-prozesu jakinetan.
5. Lanaren plangintza egitean, proposamen zehatz batean oinarrituta eta arrazoituta ezartzea haren faseak.
 - Ondo pentsatutako proiektu baten barnean egiten ditu lanak.
 - Egiten dituen akatsak onartzen ditu eta haiek zuzentzen saiatzen da.
 - Ordena bati jarraitzen dio garapen artistikoan.
 - Ikasteko karpetan antolatzen ditu osatzen dituen prozesuak.
 6. Arte-ekoizpen xumeak egitea talde-lanean.
 - Egoki egiten du lan taldean.
 - Jardueretan sortzen diren egoeretara egokitzen da.
 - Errespetatu egiten ditu lanak eta bere zein besteren ekarpenak.
 - Bere ikuspegia ematen du arazoak konpontzeko prozesuetan.
 - Norberak eta taldeak erabili behar dituen material, lanabes eta tresnak zaintzen ditu, haien mantentze-lanak egiten ditu eta garbitu egiten ditu.
 - Musika-emanaldietan, koreografietan eta bestelako jardueretan duen egitekoa balioesten du.
 7. Jarduera artistikoen bidezko adierazpen- eta komunikazio-aukerak balioestea, haiek ongizaterako eta hazkuntza pertsonalerako bitartekotzat hartuta.
 - Jarduera artistikoak egitean, konfiantza erakusten du bere ahalmenean.
 - Lan gero eta hobeto egiten saiatzen da.
 - Modu kontzientean eta intentzios erabiltzen ditu baliabide plastiko, bisual eta musikalak, mezu propioak osatzeko.
 - Badaki zer-nolako garrantzia duten konstantziak eta prozesuen errepikapenak, kalitatezko lan artistikoak egiteko.
 8. Irudiek eta musikak eguneroko bizitzan dituzten esanahi eta erabilerak identifikatzea eta bereiztea.
 - Eguneroko bizitzan erabiltzen diren sinboloak, soinuak, irudiak, musikak eta bestelako elementuak identifikatzen ditu.
 - Artearen, irudien eta musikaren funtzioekin lotutako arazoak planteatzen ditu eta haien gaineko galderak egiten ditu, sorburuko testuinguruei erreparatuta.
 - Obra bisual eta musikalen esanahia identifikatzen du, haien sorburuko testuinguruan.
 - Soinuen eta irudien adierazpen- eta komunikazio-elementuak hautematen ditu.
 - Ohiko erabileraren arabera bilatzen eta ordenatzen ditu dokumentu irudidun eta musikalak.
 9. Ekoizpen bisual eta musikalen alderdi agerikoak, sozialak, kulturalak eta bestelakoak identifikatzea eta horiek kultura-talde edo une historiko jakinetako adierazpen moduan ulertzea.
 - Testuinguru askotako obren ezaugarri bereizgarriak hautematen eta deskribatzen ditu.
 - Obra bisual eta musikalen sorrera-baldintzen gaineko galderak egiten ditu.
 - Arte eta musika gaitan emakumeen ekoizpena urria izatearen arrazoiak ematen ditu.
 - Beste testuinguru historiko eta kultural batzuetan nola sortzen den eta nola lan egiten den jakin nahi izaten du.
 - Harrera ona egiten die beste kultura batzuetako ekoizpen bisual eta musikalei.
 - Obren sorrerako baldintzen eta testuinguruaren gaineko informazioa bilatzen eta antolatzen du.

- Planteamendu artistikoei buruzko iritziak adierazten eta trukatzeko.
10. Kultura askotako arte-adierazpenen diferentziak eta alderdi komunak identifikatzea eta aniztasun eta aberastasun kulturalerako faktore gisa balioestea.
- Euskal kulturako eta beste jatorri askotako arte-produkzioen sorburuaren berri izateko interesa adierazten du.
 - Begirunez begiratzen ditu gainerako pertsonen arte-adierazpenak.
 - Hurbileko Euskal Herriko euskal artisten obren gaineko komentarioak egiten ditu.
 - Ikastetxeko eta inguruko festa eta kultura-jardueretan parte hartzen du.
 - Euskal kulturaren arte-adierazpenek dituzten ezaugarriak identifikatzen eta balioesten ditu.
 - Arte-produkzioen arteko diferentziak hautematen ditu, eta elementu kultural, sozial eta historikoekin erlazionatzen ditu.
 - Beste herri batzuetako kultura-ondareko arte-adierazpenak ezagutzen eta balioesten ditu.

LEHEN HEZKUNTZAKO 2. ZIKLOA

1. Hizkuntza artistikoak komunikazio-bide eta espresibide unibertsaltzat hartzeko gai izatea, eta hizkuntza horiek modu arrazoituan erabiliz egitea bere arte-ekoizpenak.
 - Modu kontzientean ikertzen eta konparatzen ditu irudien, musikaren, mugimenduaren eta BESTELAKO elementuen ahalmenak, adierazteko eta komunikatzeko premia asetzeko.
 - Hitzez eta idatziz adierazten ditu arte-ekoizpen bisual eta musikal askotarikoek sorrarazten dizkioten emozioak eta sentimenduak.
 - Teknologia-oinarria duten bitarteko askotarikoak erabiltzen ditu adierazpenerako eta komunikaziorako.
 - Arte-ekoizpenen eta adierazpenerako eta komunikaziorako xedeen arteko loturak egiten ditu.
2. Bere ekoizpen bisual eta musikaletan unean-unean dituen premia espresibo eta komunikatiboetarako egokiak diren teknikak, baliabideak eta konbentzioak erabiltzen jakitea eta txukun-txukun argudiatzea bere hautuak.
 - Proposatutako komunikazio- edo adierazpen-xederako egokiak diren euskarri, prozedura eta teknikak erabiltzen ditu.
 - Egiten ari den proiektuaren xedeari lotuta erabiltzen ditu hizkuntza plastiko, bisual eta musikalen baliabideak.
 - Musika sortu eta interpretatzean, musika-notazioaren oinarriko elementuak erabiltzen ditu erritmo- eta melodia-eskema xumeak irakurtzeko.
 - Lantzen ari den proiektuari erreparatuta, ikus-entzunezko bitartekoak eta bitarteko teknologikoak erabiltzen ditu.
 - Kalitatezko interpretazioak egiten saiatzen da musika egin, ahotsa eta musika-tresnak erabili eta gorputz-adierazpena lantzean.
 - Geometriaren baliabideak erabiltzen ditu espazioaren, objektuen eta bestelako elementuen irudikatze-premiekin dakartzaten arazoei irtenbidea emateko.
3. Musikan eta arte bisualetan baliabide teknikoekin eta hizkuntza artistikoarekin lotutako arazo eta auziei zer konponbide eman zaien jakitea eta konponbideok erreferente estetikitzat hartzeko gai izatea.
 - Arte-ekoizpenetan erabilitako teknikak, prozesuak eta emaitzak aztertzen eta konparatzen ditu.
 - Kultura musikal eta bisualeko obren barne-antolamenduaren berri izateko interesa sentitzen du.
 - Musika-konposizio eta obra bisual eta plastikoetan erabili diren teknikak aztertzen ditu, eta moldatu egiten ditu bere sortze-lanean.
 - Arte-proposamenen gaineko iritzia azaltzen du, aurrez eskuratu duen jakintzaren gainean eraikitako irizpideekin arrazoituta.
 - Uneko eta beste garai batzuetako arte-adierazpenak aztertzeko eta balioesteko interesa ageri du.
4. Bere arte-ekoizpenetan irudimenez eta ekimenez jokatzeko bere ideien, sentimenduen eta bizipenen berri emateko.
 - Aldaketak egiten ditu elementu eta baliabideetan, bestelako esanahiak lortzeko.
 - Irudimena du bere bizipenak eta egin dituen aurkikuntzak adierazteko.

- Beste pertsona batzuen ideiak bilatzen eta berrerabiltzen ditu, bere sormen-premietara egokituta.
 - Pieza laburrak inprobisatzen ditu irudien, soinuen, ideien, kontakizunen eta bestelako estimuluen bultzadaz.
 - Material, tresna eta sonoritateen adierazpen-aukerak ikertzen ditu, teknologien esparrukoak lehenetsita.
 - Adierazteko eta komunikatzeko asmoekin bat datozkion erreferenteak eta ideiak bilatzen ditu ingurunean eta Euskal Herriko eta beste tokietako arte-ekoizpenetan.
5. Landu beharreko proiektuaz gogoeta egiteko gai izatea eta beraren eta talde osoaren interesak kontuan hartzea zereginak antolatzean.
- Gogoan du zer lan egin behar duen eta lan hori nola egin hausnartzen du.
 - Akatsak hautemanen gero, prozesuak berrabiarazi edo berrantolatzen ditu.
 - Hainbat iturritan bilatzen ditu lan egiteko behar dituen baliabideak, informazioaren eta komunikazioaren teknologiak erabilia.
 - Egoki antolatzen eta justifikatzen ditu bere proiektuen emaitzak.
6. Taldeko arte-ekoizpenetan parte hartzea, eta horietan, arauak betetzea, proposamenak egitea, eta konponbideak iradokitzea.
- Bere gain hartzen du taldean dagokion lana eta lan horretaz arduratzen da.
 - Onartu eta balioetsi egiten ditu gainerako pertsonen iritziak.
 - Arrazoitu egiten ditu taldeko lanari egiten dizkion ekarpenak.
 - Materialak, tresnak eta ikasgela garbi eta ordenan uzteko arduratzen du.
 - Taldeko pertsona guztiarekin lan egitea onartzen du.
 - Arte-jardueretan lankidetzak eta ekarpen indibidualek duten garrantziaz ohartzen da eta haien beharrezkoak balioesten du.
7. Arte-adierazpenen bidez zenbait ideia, gertaera, esperientzia eta bizipen sormenez adieraztea, eta horretan, aintzat hartzea egiten dituen ekarpenek bere buruaren eta talde osoaren hazkunde pertsonala dakartela.
- Arteen bidez desinhibizioz adierazteko jarrera erakusten du.
 - Ideiak berregiten ditu, askotariko baliabide teknikoak eta espresiboak erabilia.
 - Ideia pertsonalen ekarpena egiten du, konfiantzaz, auzi artistikoak erabakitzeko.
 - Eginaren ekinez sortutako produktuek dakarten satisfazioa bizi du.
8. Hurbileko esperientziak oinarri hartuta, historian zehar eta gurean nahiz kanpoko kulturetan sortutako kultura bisual eta musikalek izandako funtzio ugariak identifikatzea.
- Garai askotako eta euskal ondareko eta beste kultura askotako artelan bisual eta musikalen erlazioak egiten ditu, haien funtzio sozialari erreparatuta.
 - Erabileraren arabera sailkatzen ditu dokumentu bisualak eta musikalak.
 - Baliabide formal, bisual eta musikalen erabilera aztertzen eta arrazoitzen du, produktu artistiko edo mediatikoen zentzua osatzen laguntzen duten aldetik.
 - Komunikabideek erabilitako irudiek eta musikak igorritako mezuen helburuak identifikatzen ditu.

9. Ikuspegi kritikoz ulertzea artelanen ekoizpenean zer-nolako garrantzi eta eragin itzela duten faktore sozialek (botere- eta genero-harremanek, ideologiek...).

 - Obren sorrerako baldintzen eta testuinguruen gaineko informazioa bilatzen eta antolatzen du.
 - Obrak zer gizarte motatan sortu diren jakiteko eta obrek gizarte horietan duten egitekoaren berri izateko jakin-mina du.
 - Arte eta musika gaietan emakumeen ekoizpena urria izatearen arrazoiak ematen ditu.
 - Obretan ageri diren gizarte-arazoei buruzko galdera edo itaunak egiten ditu.
 - Ikuspegi kritikoz balioesten ditu zenbait irudi- eta soinu-produkzioek pertsonengan duten eragina.

10. Jatorri eta kultura askotariko arte-adierazpenen arteko lotura estuak ezagutzea, eta hori elementu aberasgarritzat eta behin eta berriz errepikatzen den prozesu historikotzat hartzea.

 - Ikuskizunen eta haien kontsumoaren gaineko iritzia du.
 - Ikastetxeko eta inguruko festa eta kultura-jardueretan laguntzen du.
 - Musika-errepertorio propio bat izateko interesa erakusten du.
 - Kulturen eta gizarteen arteko erlazioak identifikatzen ditu zenbait arte-adierazpenetan.
 - Arte-produkzioen arteko diferentziak interpretatzen ditu, eta Euskal Herriko elementu kultural, sozial eta historikoekin erlazionatzen ditu.
 - Kulturen arteko hartu-emanak identifikatzen ditu eguneroko bizitzako produktu estetikoetan.
 - Euskal Herriko artearen eta tradizioen gaineko interesa ageri du eta kulturen dibertsitatea balioesten eta errespetatzen du.